

POSTIZANJE PROŠIRENJA EU U 2025. GODINI SA GLEDIŠTA BORBE PROTIV KORUPCIJE: MIŠLJENJE CIVILNOG DRUŠTVA

GLAVNI TEZE

Predsjednik Evropske komisije proglasio je 2025. godinu krajnjim rokom za sljedeće proširenje EU na Zapadni Balkan, s tim da su najizgledniji kandidati vjerovatno Crna Gora i Srbija. I pored toga, države-članice EU daleko nisu jedinstvene u podršci toj izjavi. Nekoliko zemalja podržava ovo obećanje i zalaže se za dalju ekonomsku podršku evropskoj budućnosti regije. Međutim, pitanje **vladavine zakona i dalje izaziva stalnu zabrinutost** koja sprječava vodeće države članice da se angažiraju konkretnim datumom za proširenje na Zapadni Balkan. EU će morati pažljivo da pronađe ravnotežu između želje da se čvrsto angažira proširenjem na Zapadni Balkan i stvarnosti koja ukazuje na spori napredak u borbi protiv korupcije u regiji kako bi očuvao nade i pritisak za promjenu Zapadnog Balkana, dok se istovremeno suočava sa evroskepticizmom u EU.

Prema 26% stanovništva nivoi korupcije na Zapadnom Balkanu i dalje su visoki, i pored činjenice da je uslijed napora na lokalnom nivou i od strane EU zabilježen stabilan pad. Napredak je spor i nedosljedan. Za regiju nije neuobičajena pojava da poslije ostvarenog uspjeha u određenim periodima u smislu dobrog upravljanja uslijedi odstupanje. Naime, u periodu 2014. – 2016. godine korupcioni pritisak – glavni količinski pokazatelj nivoa korupcije u regiji – u nekim zemljama ponovo je pogoršan, a u cjelini gledano poboljšanje u regiji je zanemarivo. Prema „Istraživanju skrivene ekonomije“ koje je sprovela „Mreža za razvoj liderstva i integriteta u Jugoistočnoj Evropi“ (SELDI, Hidden Economy Survey) i prema drugim izvorima **skrivena ekonomija obuhvata između četvrtine i trećine ekonomija** u JIE.

Dakle, potrebno je da se planirano **povećanje podrške EU za ZB** dopuni intenzivnijim i koordiniranim antikoruptionim djelovanjem koje da se usredsredi ne samo na tehničku pomoć preko ugovora i usluga, već i na **podsticanje i podršku pravim lokalnim antikoruptionim inicijativama civilnog društva**. Takvo pozitivno interveniranje moglo bi da odigra odlučnu ulogu ne samo za uspjeh antikoruptionih inicijativa, već i za poboljšanje ekonomskog upravljanja i za funkcioniranje tržišta rada. Stoga ne čudi da su glavne teme koje izazivaju zabrinutost i koje stanovnici JIE navode u istraživanju „Balkanski barometar 2017.“, upravo nezaposlenost (67%), ekonomska situacija (46%) i korupcija (32%).

2018. godine očekuje se da Evropska komisija predstavi **ojačanu Strategiju proširenja** i novi Mehanizam praćenja napretka. Cilj će biti da se u ovoj rundi proširenja poveća efektivnost obećane dodatne podrške od strane država-članica EU Zapadnom Balkanu i da se garantira bolje funkcioniranje sistema uslova koje EU postavlja, konkretno u pogledu vladavine zakona. Očekuje se da predstojeća dva predsjedavanja EU iz regije – Bugarske i Austrije – obezbjede **kritično važan period povoljne mogućnosti za razmatranje pridruživanja**. Istovremeno, budžet EU za sljedeći finansijski okvir (2020. – 2027.) dao bi dodatne indikacije o tome da li će se i kako takvo proširenje ostvariti.

Lokalne političke elite Zapadnog Balkana stavile su do znanja da bi **više voljele brzo proširenje uz manje uslova**, uključivo napore u pogledu vladavine zakona i antikoruptione. U nizu javnih izjava s kraja 2017. godine politički lideri svih zemalja u regiji Zapadnog Balkana izrazili su **zabrinutost u pogledu „dvostrukih“ ili „strožih“ standarda** prema njihovim zemljama u odnosu na ranije runde proširenja. Oni su jasno ukazali i na rizik da se izabere drugi model poput onog Kine, Rusije ili Turske, ukoliko nedostaje jasan put prema članstvu u EU. To ukazuje kako na nedostatak volje da se preuzme odgovornost za stratešku opredjeljenost njihovih zemalja, tako i na **nestabilnost institucija**, koje lako mogu biti osvojene i podređene privatnim, uključujući stranim interesima.

Zapadni Balkan mora **da učestvuje u mnogo produbljenijoj i široj regionalnoj saradnji**, kako bi pomogao da se opravda i zadrži već dobijena inercija pružanja veće evropske podrške. Vlade će morati na nedvosmislen način da demonstriraju opipljiv napredak i konkretne rezultate u oblastima antikoruptione, dobrog upravljanja i vladavine zakona kako bi dobile pristup i uspjele da efektivno koriste sve veću podršku EU. To se može ostvariti jedino preko odlučnog djelovanja koje se širi preko **platformi za sveobuhvatnu saradnju** koje ujedinjuju nacionalne vlade, regionalne inicijative, protagoniste iz Evrope i organizacije civilnog društva.

Dobro upravljanje i borba protiv korupcije jesu i moraju i dalje da budu glavni prioriteti u svim oblastima reforme kako bi se obezbjedio stabilan ekonomski razvoj regije. Konkretnije – uvođenje mehanizama za eliminiranje korupcije na visokim spratovima vlasti koji uživaju povjerenje, zajedno sa daljom tehničkom pomoći za smanjenje sistemske administrativne korupcije. **Učešće civilnog društva je i dalje odlučujuće** za postizanje održivosti napretka u antikoruptioni. Principi lokalnih inicijativa, ciljano financiranje i nezavisne aktivnosti civilnog društva moraju da se uklope ubedljivije u glavne nacionalne, regionalne i evropske inicijative za razvoj i integraciju Zapadnog Balkana.

Kao lider promjena u regiji **EU mora da stvori instrumente politika koji su prilagođeniji specifičnim uslovima i da radi direktno sa lokalnim grupama civilnog društva** sa ciljem efektivne borbe protiv korupcije. To zahtjeva **ulivanje nove energije u regionalne inicijative**. Nekoliko takvih inicijativa poput Regionalne antikoruptione inicijative (RAI) i Regionalnog saveta za saradnju (RSS) koje stvaraju dobru platformu za razvoj i saradnju moraće da budu ojačane, proširene i da se njihov model još više proširi.

Pored poboljšanja tehničkog kapaciteta i prestrukturiranja administrativnih okvira EU mora da se opredjeli za **veće angažiranje i koakciju na političkom nivou**. Stvaranje čvrste političke volje u regiji mora da započne usklađivanjem dnevnog reda mnoštva zainteresiranih učesnika u procesu od strane EU, uključujući Glavne direkcije EK, lokalne delegacije EU, Evropsku službu za vanjske poslove, ministre vanjskih poslova država-članica, ujedinjenja političkih partija na nivou EU i Evropskog parlamenta, **koji da se dogovore oko zajedničkog dnevnog reda za dobro upravljanje sa ciljem integriranja regije u EU**.

Efektivno krivično gonjenje korupcije na visokim spratovima vlasti jedini je način da se da snažan i neodložan znak da se na Zapadnom Balkanu neće tolerirati bilo kakva korupcija. Jasno je da je to veoma visoka politička cijena koja se traži od onih koji će vjerovatno sesti za pregovarački sto. Stoga je od odlučujućeg značaja da EU **ne slabi politički pritisak** istovremeno insistirajući da i dalje potraju naporu u smislu podjele vlasti, demokratizacije i demonopolizacije Zapadnog Balkana.

Paralelno s tim **antikoruptiona zalaganja moraju da se usredsrede na detalje na nivou javnih organizacija** kako bi se vidjelo kakav je kvalitet implementacije brojnih zvanično usvojenih antikoruptionih politika i planova i da se otklone nepravilnosti u njihovoj primjeni i efektivnosti.

Ovakva težnja ka dobrom upravljanju prolazi kroz obezbjeđivanje nezavisnog ocjenjivanja, efektivne saradnje, boljih rezultata u radu institucija i, što je najvažnije – kroz postizanje opipljivih rezultata u borbi protiv korupcije. Potrebno je da se na nacionalnom i regionalnom nivou uvede **nezavisni mehanizam praćenja korupcije i borbe protiv korupcije** kako bi se obezbjedili pouzdani podaci i analize i da se integriiraju kako dijagnostika korupcije, tako i ocjenjivanje antikoruptione politike. Mehanizam mora da se uvede pomoću nacionalnih i/ili regionalnih organizacija i mreža civilnog društva koje nisu zavisne od nacionalnih vlada.

Supported by

This website is funded by the European Union. A project implemented by a consortium led by the Macedonian Center for International Cooperation.

Navigation

[History](#)
[Events and News](#)
[Publications](#)
[News from Partners](#)
[Multimedia](#)
[Resources](#)
[Quotable](#)
[Charticle](#)

Executive Secretariat

Macedonian Center for International Cooperation
PO Box 55 st. "Nikola Parapunov" bb
Skopje, Macedonia
Tel: +389 2 3065 381
Fax: +389 2 3065 298

Knowledge and Outreach

Center for the Study of Democracy
5 Alexander Zhendov Str.
1113 Sofia, Bulgaria
Tel: +359 2 971 3000
Fax: +359 2 971 2233
Email: seldi@online.bg

Stay Updated

Full name:

Institution/Organization:

Country:

Your E-mail*:

[unsubscribe](#)